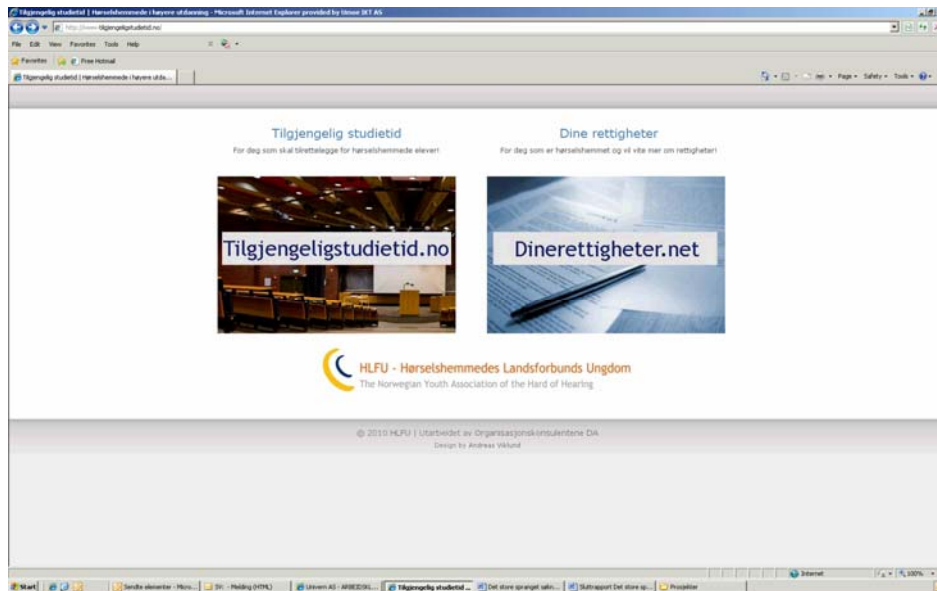

Prosjektrapport Det store spranget

Prosjektleder: Christopher Lyngaas
Prosjektnummer: 2009/3/0371

Forord	3
Sammendrag	4
Kapittel 1 Bakgrunn og målsetting	5
Prosjektets målsettinger	6
Kapittel 2 Prosjektgjennomføring/metode	7
Kapittel 3 Resultater og resultatvurdering	8
Kapittel 4. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer	9
Vedlegg 1. Program - Rettighetskurs	10
Vedlegg 2: HLFU rettighetskurs – resultater fra spørreskjema distribuert i forkant av kurset	11
Vedlegg 3. HLFU rettighetskurs - oppfølging	15

Forord

Det store spranget er et rehabiliteringsprosjekt der hovedmålet var å gi unge hørselshemmede i en overgangsfase kunnskap om sine rettigheter og mulighetene for tilrettelegging som finnes.

HLFU har gjennom prosjektet informert om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter igjennom et kurs og utviklingen av et nettsted med informasjon om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter.

Hørselshemmedes Landsforbunds Ungdom(HLFU) har stått for organisering av prosjektet med Hørselshemmedes Landsforbund(HLF) som søkerorganisasjon. Prosjektet startet i januar 2010 og ble avsluttet formelt i desember 2011 etter at det ble søkt om et forlengelsesår. I tillegg til prosjektleder har HLFUs styremedlemmer stått for utføringen av prosjektet. Prosjektrapporten vil gi en beskrivelse av prosjektets metode, resultater, erfaringer, og tanker om videre arbeid på området.

Prosjektleder vil benytte anledningen til å takke foredragsholderne for gode kurs og Einar Jørstad i Organisasjonskonsulentene for utvikling av nettsider.

Sammendrag

Overgangen grunnskolen/videregående skole og til høyere utdanning og arbeid er utfordrende for de fleste, utfordringene blir ikke mindre av at man har en hørselshemming i tillegg.

I grunnskolen og på videregående skole har fylkeskommunen et klart tilretteleggingsansvar for hørselshemmede elever, og mye av tilretteleggingen blir gjort rutinemessig med basis i oppfølging fra fylkesaudiopedagog og PP-tjenesten. Mange hørselshemmede er dertil vokst opp med foreldre som passer på at den hørselshemmede får tilretteleggingen han/hun har krav på. Overgangen fra videregående til høyere utdanning blir krevende for mange hørselshemmede, fordi man plutselig har et personlig ansvar for å sørge for at en får det en har krav på av rettigheter og tilrettelegging i høyere utdanning og jobb. Selv om arbeidsgiver og de enkelte universiteter/høyskoler har et ansvar for å tilrettelegge, er det erfaringsvis mangel på kunnskap og bevissthet omkring hvilke behov hørselshemmede har. Derfor er det viktig at både hørselshemmede selv, arbeidsgivere og læresteder har kunnskap om hørselshemmedes rettigheter og tilretteleggingsmulighetene som finnes.

Derfor arrangerte HLFU i desember 2010 et kurs om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter i arbeid og høyere utdanning for unge hørselshemmede mellom 18-35 år.

HLFU gjennomførte et parallellprosjekt i 2010 som også ble støttet av Helse og Rehabilitering – Tilrettelegging for tilretteleggere (Prosjektnummer: 2009/3/0387). Igjennom dette prosjektet ble det i april 2010 arrangert et separat kurs for kontaktpersoner for funksjonshemmede ved institusjonene for høyere utdanning slik at disse også fikk kunnskap om rettigheter og tilrettelegging for hørselshemmede.

Igjennom erfaringer og dialog med deltakerne på disse to kursene ble det utarbeidet to parallellnettsteder – tilgjengeligstudietid.no og dinerettigheter.net – som presenterte relevant informasjon om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter for hørselshemmede.

Prosjektet førte til gode erfaringsutvekslinger og god synlighet for HLFU i høyskolesektoren. HLFU styrket sitt omdømme som en organisasjon som er opptatt av rehabilitering av hørselshemmede. Prosjektet gav oss mange nyttige erfaringer.

Kapittel 1 Bakgrunn og målsetting

Overgangen grunnskolen/videregående skole og til høyere utdanning og arbeid er utfordrende for de fleste, utfordringene blir ikke mindre av at man har en hørselshemming i tillegg.

I grunnskolen og på videregående skole har fylkeskommunen et klart tilretteleggingsansvar for hørselshemmede elever, og mye av tilretteleggingen blir gjort rutinemessig med basis i oppfølging fra fylkesaudiopedagog og PP-tjenesten. Mange hørselshemmede er dertil vokst opp med foreldre som passer på at den hørselshemmede får tilretteleggingen han/hun har krav på. Overgangen fra videregående til høyere utdanning blir derfor krevende for mange hørselshemmede, som ofte ikke har oversikt over rettigheter og tilretteleggingsmuligheter. Selv om arbeidsgiver og de enkelte universiteter/høyskoler har et ansvar for å tilrettelegge, er det erfaringsvis mangel på kunnskap og bevissthet omkring hvilke behov hørselshemmede har. Derfor er det desto viktigere at hørselshemmede selv har kunnskap om sine rettigheter og tilretteleggingsmulighetene som finnes.

Unge hørselshemmede som regel også et ønske om ikke å skille seg ut og være til bry. Mange opplever det også som et ork å mase og pushe på for å få en tilfredsstillende tilrettelegging, og resultatet er at mange lar være å kreve sin rett. Bedre kunnskap om rettigheter og muligheter vil gi den enkelte større selvtillit til å si ifra om sine behov.

Det er et klart behov for økt kunnskap om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter blant unge hørselshemmede. HLFU gjennomførte i begynnelsen av 2009 en medlemsundersøkelse (HLFU medlemsundersøkelse 13.03.09-18.03.09) som tok sikte på å kartlegge hva medlemmene hadde mest behov for av kurs. Rettigheter for hørselshemmede fikk nest høyest rangering med 30 % i et flervalgsalternativ.

HLFU har kontaktpersoner, kalt likemenn, som er tilgjengelige for spørsmål omkring hørselshemming. Rettigheter i skole og arbeid er temaet våre likemenn får desidert mest spørsmål om.

HLFU gjennomførte i 2008 en undersøkelse blant institusjoner innen høyere utdanning som viste mangler og store variasjoner i tilretteleggingen og tilgjengelig teknisk utstyr for hørselshemmede innen høyere utdanning.

Prosjektets målsettinger

Hovedmålsetningen med prosjektet var å gi unge hørselshemmede i en overgangsfase kunnskap om sine rettigheter og mulighetene for tilrettelegging som finnes.

Målgruppa var ungdom mellom 18 og 35 som er i en kritisk overgangsfase mellom grunnskole/videregående skole og høyere utdanning/arbeid.

Prosjektet hadde følgende delmål:

- Gi 30 ungdommer oppdatert kunnskap om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter i arbeid og høyere utdanning.
- Få tilbakemeldinger fra ungdommen på hvilke informasjonsbehov de har
- Få tilbakemeldinger fra ungdommene på utfordringer i forhold til tilrettelegging
- Bruke tilbakemeldingene for å forbedre det eksterne informasjons- og påvirkningsarbeidet til HLFU
- Vise at HLFU tar ansvar i forhold til å informere om rettigheter og tilrettelegging for hørselshemmede
- Utvikle informasjonssidene på hlfu.no slik at de gir relevant, klart og nyttig informasjon om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter for hørselshemmede.

Kapittel 2 Prosjektgjennomføring/metode

Rettighetskurset foregikk mellom 3-5 desember 2010 på Klækken Hotell med 39 deltakere, inkludert styret til HLFU. Kurset ble offentliggjort på Facebook, på HLFUs hjemmesider og via epost. Målet var å gi deltakerne kunnskap om hvilke rettigheter de som hørselshemmede hadde i forhold til høyere utdanning og i arbeid.

Igjennom prosjektet "Tilrettelegging for tilretteleggere" gjennomførte HLFU et kurs for personale ved høyskoler og universiteter. Tilbakemeldingene fra kurset ble brukt i planleggingen og utformingen av rettighetskurset.

I forkant av kurset fylte deltakerne ut et spørreskjema som tok sikte på å kartlegge kunnskapsnivået og informasjonsbehovet i forhold til rettigheter og tilretteleggingsmuligheter. I etterkant av kurset fylte deltakerne ut et evalueringsskjema som tok sikte på å måle effekten av kurset. Disse spørreskjemaene hjalp oss i planleggingen av kurset og i utvikling av nettbasert informasjonsmateriell i etterkant.

Temaene som ble tatt opp på kurset:

- Hva NAV kan tilby m/ rettigheter for arbeidssøkere.- Foredrag: Barbro Holmgren fra NAV
- Informasjon om diskriminerings- og tilgjengelighetsloven– Berit Vegheim fra Stopp Diskrimineringen
- Tekniske hjelpemidler for studier og arbeid - presentasjon av hjelpemidler med spørsmål og søknadsskjemaer. Info om skrivefolk – Gudvin Helleve Hjelpemiddelsentralen i Vestfold
- Rettigheter som arbeidstager med spørsmålsrunde – Ane Wigert, jurist HLF, Iva Wilson - Bruker
- Inspirasjonsforedrag – Om å lytte til din egen stemme – Vidar Letho
- Rettigheter i høyere utdanning med informasjon om tilretteleggingssystemet – spørsmålsrunde - Christopher Lyngaas, Ungdomskonsulent i HLFU
- Avslutning, evaluering og kort orientering om hvor man får vite mer, unge rettigheter, jungelhåndboka og Universell.

HLFU utviklet i etterkant av kurset informasjonssider som gav nyttig informasjon om rettigheter for hørselshemmede studenter og arbeidstakere – www.dinerettigheter.net. Nettstedet ble koblet til nettstedet som ble utviklet igjennom prosjektet "Tilrettelegging for tilretteleggere" (www.tilgjengeligstudietid.no) igjennom en felles portal. Da slutføringen av nettstedet www.dinerettigheter.net strakk seg til 2011 ble det søkt om et slutføringsår i 2011.

Kapittel 3 Resultater og resultatvurdering

Et sentral målsetting med kurset var å gi 30 ungdommer oppdatert kunnskap om rettigheter og tilretteleggingsmuligheter i arbeid og høyere utdanning. Kurset vårt hadde 39 deltakere. Spørreskjemaet (vedlegg 2) som ble distribuert til deltakerne (26 respondenter) viste at 38,5 % av respondentene mente de kunne for lite om sine rettigheter som hørselshemmede og 53,8 % aldri hadde hatt noen opplæring eller kurs innen emnet. 34,6 % vurderte sitt kunnskapsnivå som middels innen emnet og 23 % vurderte sitt kunnskapsnivå som god.

Spørreskjemaet viste også at informasjon om rettigheter i arbeid er mest etterspurt blant deltakerne (84,6 %). Dette er naturlig, da arbeid er sluttmålet for samtlige deltakere.

Spørreskjemaet (vedlegg 3) som ble distribuert i etterkant av kurset (13 respondenter) viste en klar forbedring. Selv om antallet respondenter var lavere gir resultatene en god indikasjon. 16,7% vurderte i etterkant av kurset sitt kunnskapsnivå som meget god, 50% svarte god og 33 % svarte middels.

Tilbakemeldingene fra deltakerne viste et informasjonsbehov om egne rettigheter som hørselshemmet, da 53,8 % oppgav at de aldri hadde gjennomgått opplæring i dette emnet og 15,4 % var usikre.

Spørreskjemaet og evalueringene viste at deltakerne stort sett var fornøyde med informasjonen de hadde fått om de forskjellige emneområdene.

På bakgrunn av prosjektet "Tilrettelegging for tilretteleggere" og erfaringene fra dette prosjektet ble det utviklet egne informasjonssider (www.dinerettigheter.net) der informasjon om sidene ble spredt via HLFUs informasjonskanaler, via NAV Senter for yrkesrettet attføring, via Universell (Et nettsted for samarbeid og kunnskap om læringsmiljø, universell utforming og inkluderende løsninger i høyere utdanning.) og Funksjonshemmedes Fellesforbund sitt rettighetssenter.

Etter vår vurdering ble alle prosjektets delmål nådd.

Kapittel 4. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Prosjektet førte til økt kunnskap hos 39 unge hørselshemmede om rettigheter for unge hørselshemmede i overgangen skole og høyere utdanning/arbeid igjennom kursing og utvikling av egen nettside. Prosjektet avdekket også et informasjonsbehov hos unge hørselshemmede på sine rettigheter i høyere utdanning og arbeidsliv. Igjennom utviklingen av egen nettside og spredningen av denne håper vi at mange flere har fått bedre kunnskap om sine rettigheter som hørselshemmede.

En framtidig utfordring vil være å sikre at andre unge hørselshemmede, både nåværende og framtidige, får oppdatert informasjon om rettigheter i arbeid og høyere utdanning, gjerne som et forberedende kurs i videregående skole, slik at man ikke er avhengig av spesielle prosjekter som denne.

Vedlegg 1. Program - Rettighetskurs 3-5 desember 2010

Fredag

18.15 Fellesavreise med buss utenfor Thon Hotell Opera kl 18.15 for deltagere fra Østlandsområdet. Hotellet ligger like ved Oslo Sentralbanestasjon ut mot Operabygget.

19.00 Ankomst og innsjekk

19:30 Info om helgen, presentasjon av deltagere.

20.30 Middag

21.00 Sosialt samvær og erfaringsutveksling

Lørdag

08.00-09.00 Frokost

09.00-09.15 Intro med program for dagen

09.15-10.15 Hva NAV kan tilby m/ rettigheter for arbeidssøkere.- Foredrag: Barbro Holmgren fra NAV

10.30 – 12.30 Informasjon om diskriminerings- og tilgjengelighetsloven med pauser – Berit Vegheim fra Stopp Diskrimineringen

12.30-13.30 Lunsj

13.30 – 15.00 Tekniske hjelpemidler for studier og arbeid - presentasjon av hjelpemidler med spørsmål og søknadsskjemaer. Info om skrivefolk – Gudvin Helleve Hjelpemiddelsentralen i Vestfold

15.15-16.15 Rettigheter som arbeidstager med spørsmålsrunde – Ane Wigens, jurist HLF, Iva Wilson - Bruker

16.30 – 17.15 Inspirasjonsforedrag– Vidar Letho

17.15 -17.20 Avslutning

18.30 – Middag og sosialt samvær

Søndag

08-11.00 Frokost og utsjekk

11.00-12.00 Rettigheter i høyere utdanning med informasjon om tilretteleggingssystemet – spørsmålsrunde - Christopher Lyngaas, Ungdomskonsulent i HLFU

12.15-12.45 Avslutning, evaluering og kort orientering om hvor man får vite mer, unge rettigheter, jungelhåndboka og Universell.

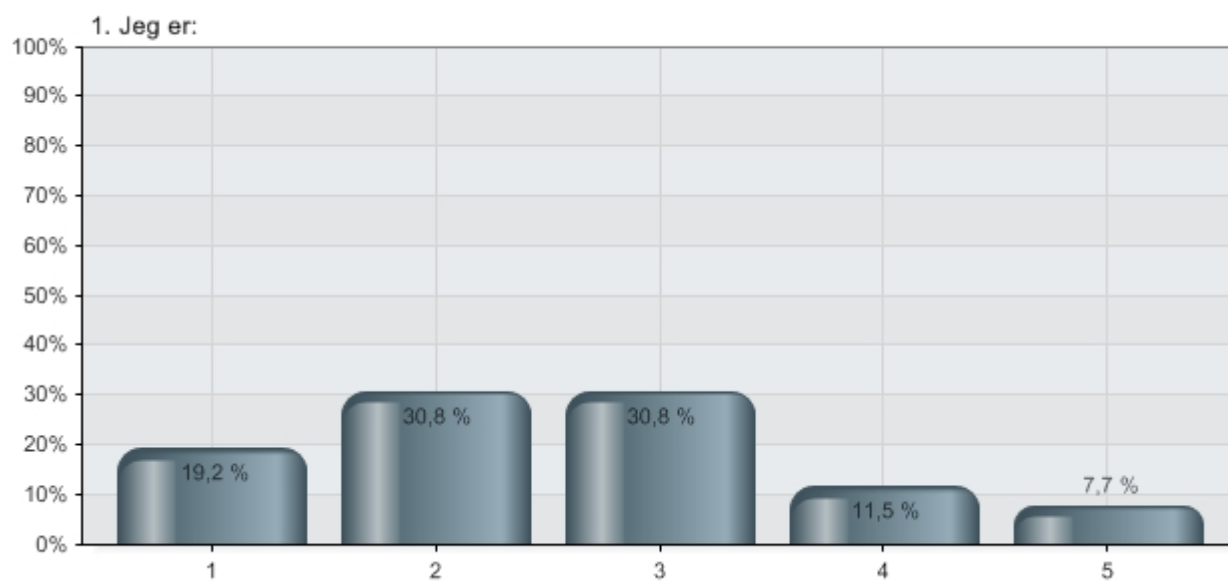
13-14 Lunsj

Hjemmereise fra kl 14. Fellesavreise med buss til Oslo kl 14.15

Vedlegg 2: HLFU rettighetskurs – resultater fra spørreskjema distribuert i forkant av kurset.

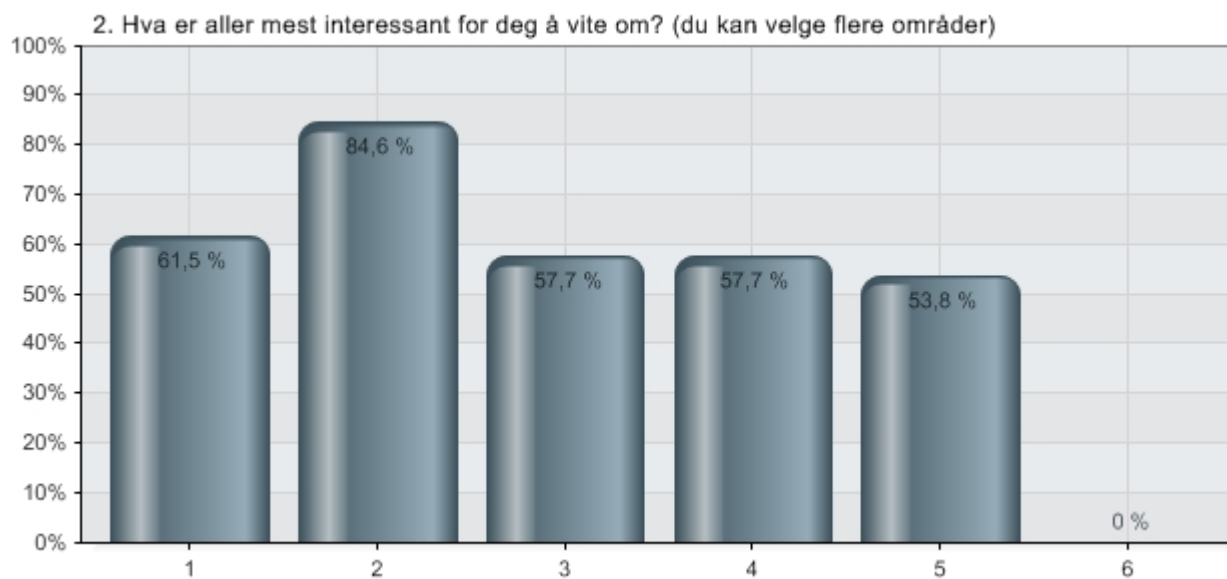
Publisert fra 25.11.2010 til 03.12.2010
26 respondenter (26 unike)

1. Jeg er:

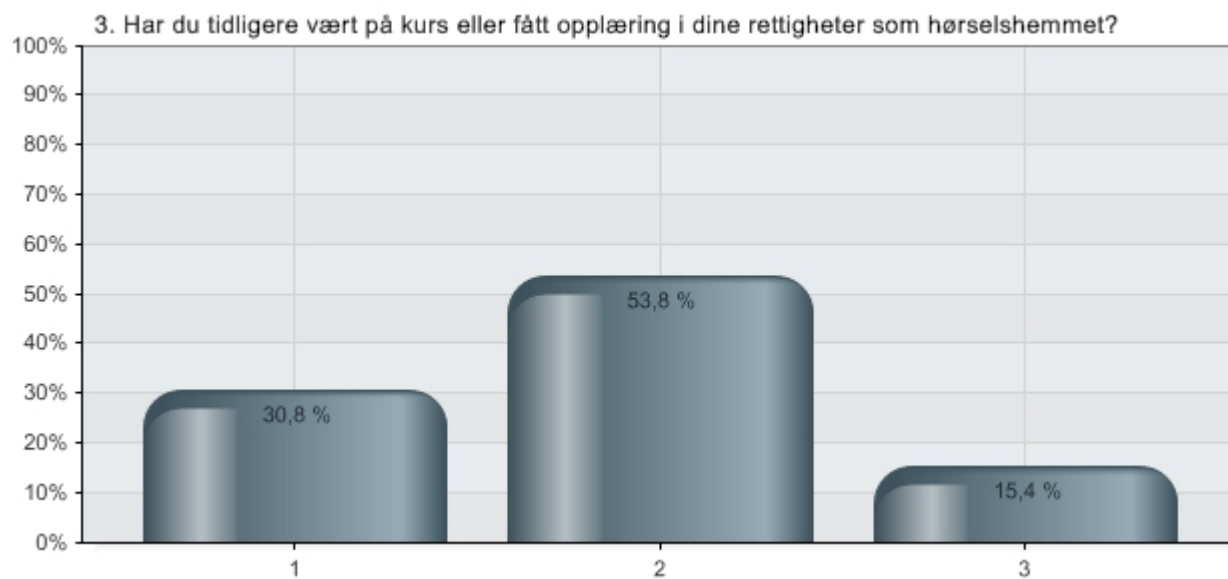
Alternativer	Prosent	Verdi
1 Elev på videregående	19,2 %	5
2 Student i høyere utdanning	30,8 %	8
3 Arbeidstager	30,8 %	8
4 Arbeidssøker	11,5 %	3
5 Annet	7,7 %	2
Total		26

2. Hva er aller mest interessant for deg å vite om? (du kan velge flere områder)

Alternativer	Prosent	Verdi
1 Rettigheter i høyere utdanning	61,5 %	16
2 Rettigheter i arbeid	84,6 %	22
3 Rettigheter som arbeidssøker	57,7 %	15
4 Hvilke hjelpemidler som finnes	57,7 %	15
5 Hva NAV kan tilby av arbeids- og studietiltak	53,8 %	14
6 Annet, spesifiser her	0,0 %	0
Total		26

3. Har du tidligere vært på kurs eller fått opplæring i dine rettigheter som hørselshemmet?

Alternativer	Prosent	Verdi
1 Ja	30,8 %	8
2 Nei	53,8 %	14
3 Usikker	15,4 %	4
Total		26

4. På en skala fra 1-5; Hvor godt vil du si du kjenner til dine rettigheter som hørselshemmet?

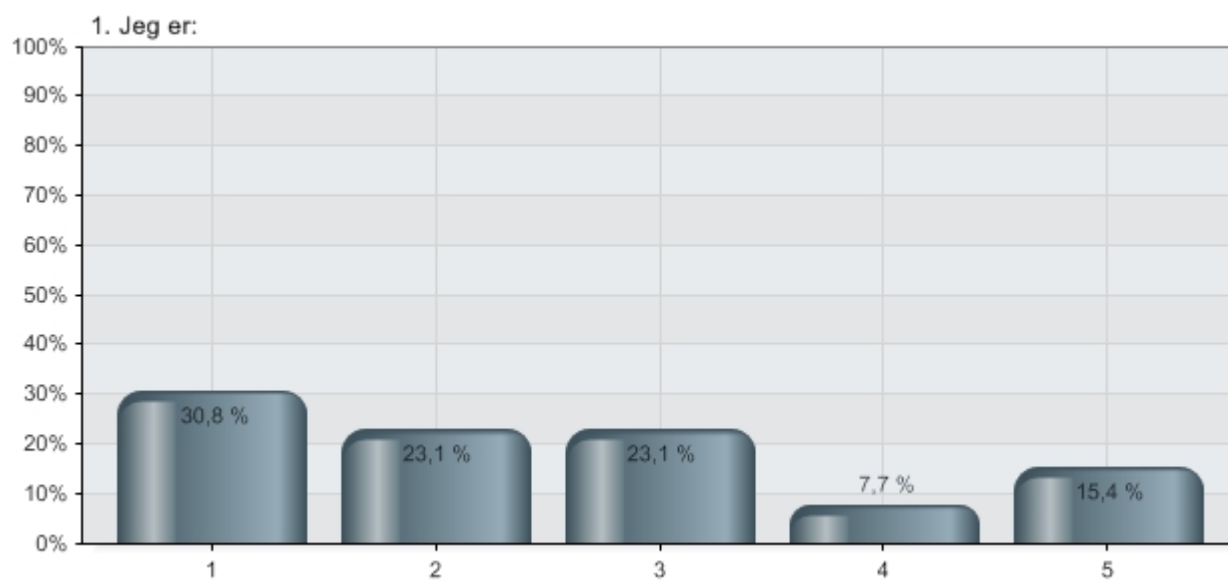

Alternativer	Prosent	Verdi
1 1 Meget godt	0,0 %	0
2 2 Godt	23,1 %	6
3 3 Middels	34,6 %	9
4 4 Lite	38,5 %	10
5 5 Ingenting	3,8 %	1
6 6 Usikker	0,0 %	0
Total		26

Vedlegg 3. HLFU rettighetskurs - oppfølging

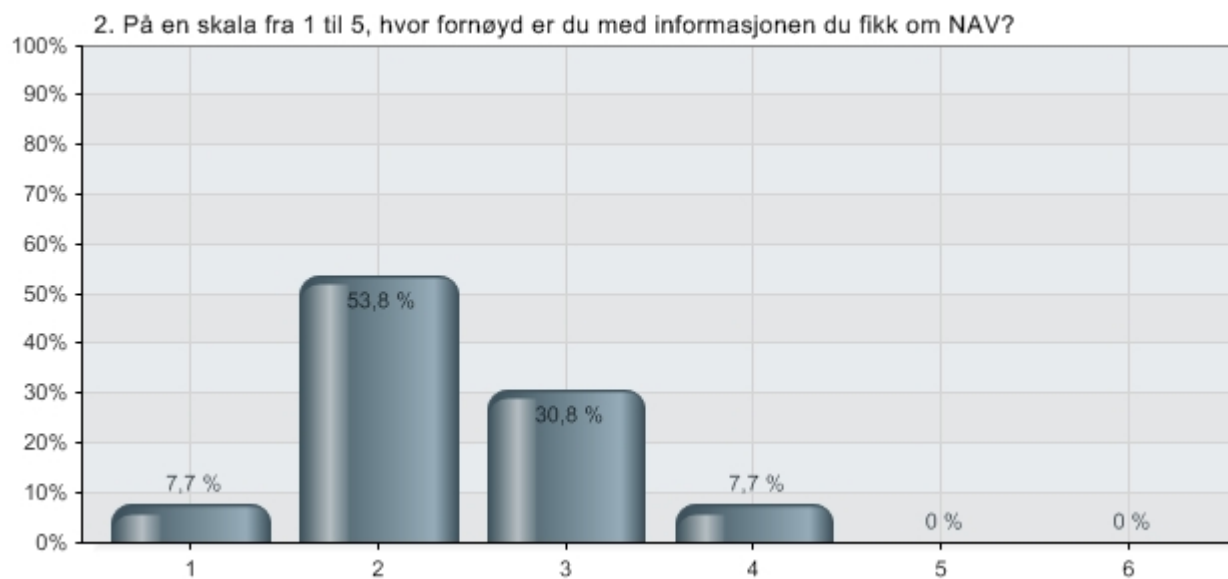
Publisert fra 08.12.2010 til 20.02.2011
13 respondenter (13 unike)

1. Jeg er:

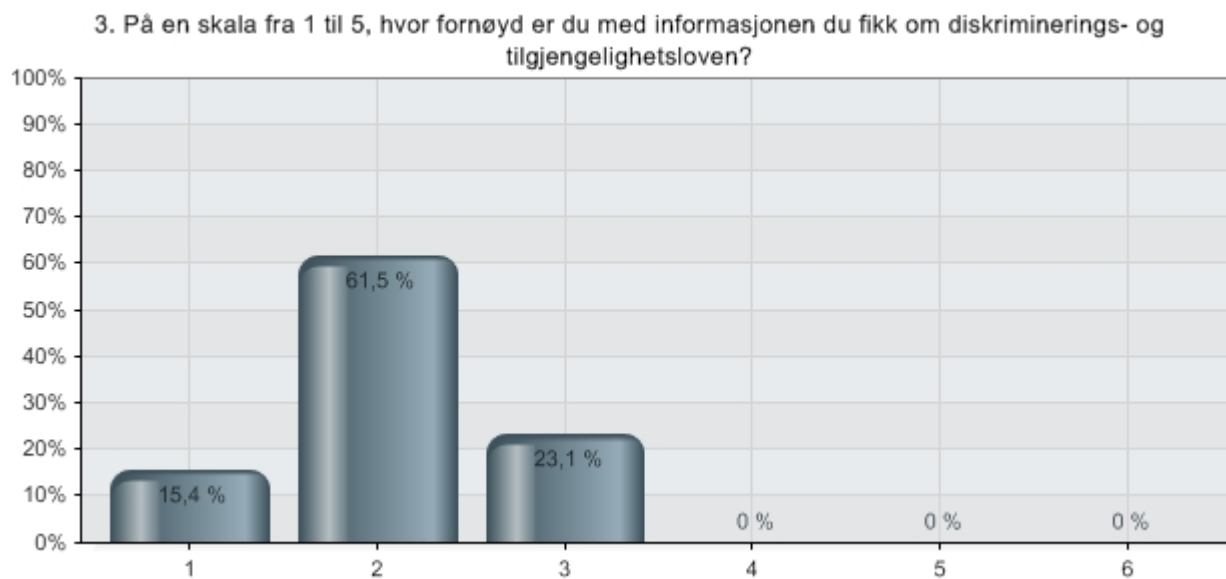
Alternativer	Prosent	Verdi
1 Elev i videregående	30,8 %	4
2 Student i høyere utdanning	23,1 %	3
3 Arbeidstager	23,1 %	3
4 Arbeidssøker	7,7 %	1
5 Annet	15,4 %	2
Total		13

2. På en skala fra 1 til 5, hvor fornøyd er du med informasjonen du fikk om NAV?

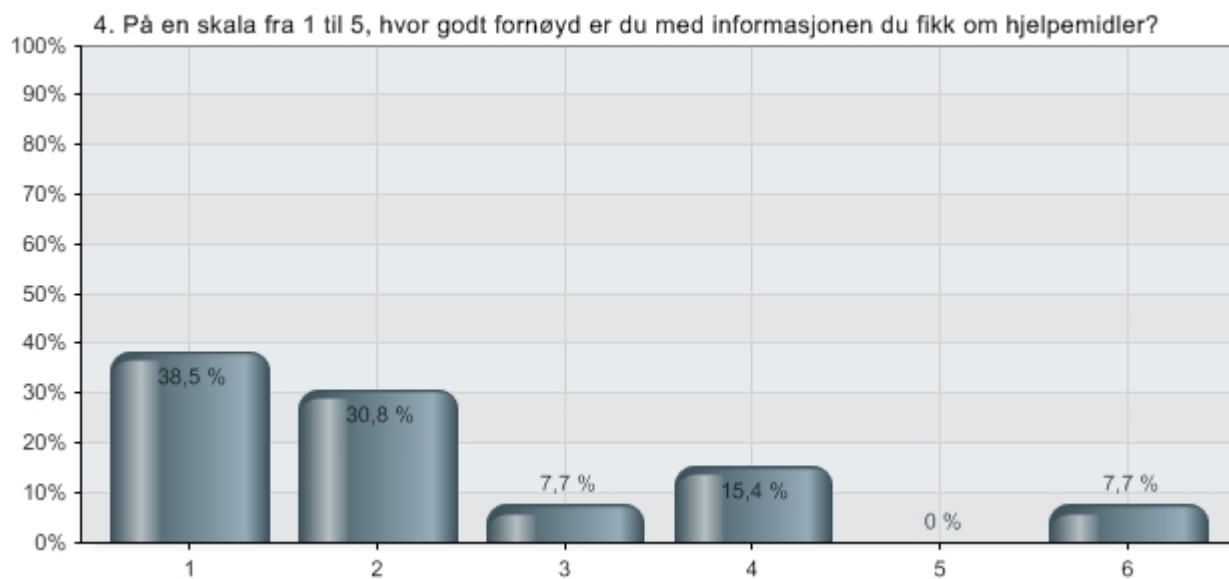
Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget fornøyd	7,7 %	1
2 2. Fornøyd	53,8 %	7
3 3. Middels	30,8 %	4
4 4. Lite fornøyd	7,7 %	1
5 5. Ikke fornøyd	0,0 %	0
6 6. Usikker	0,0 %	0
Total		13

3. På en skala fra 1 til 5, hvor fornøyd er du med informasjonen du fikk om diskriminerings- og tilgjengelighetsloven?

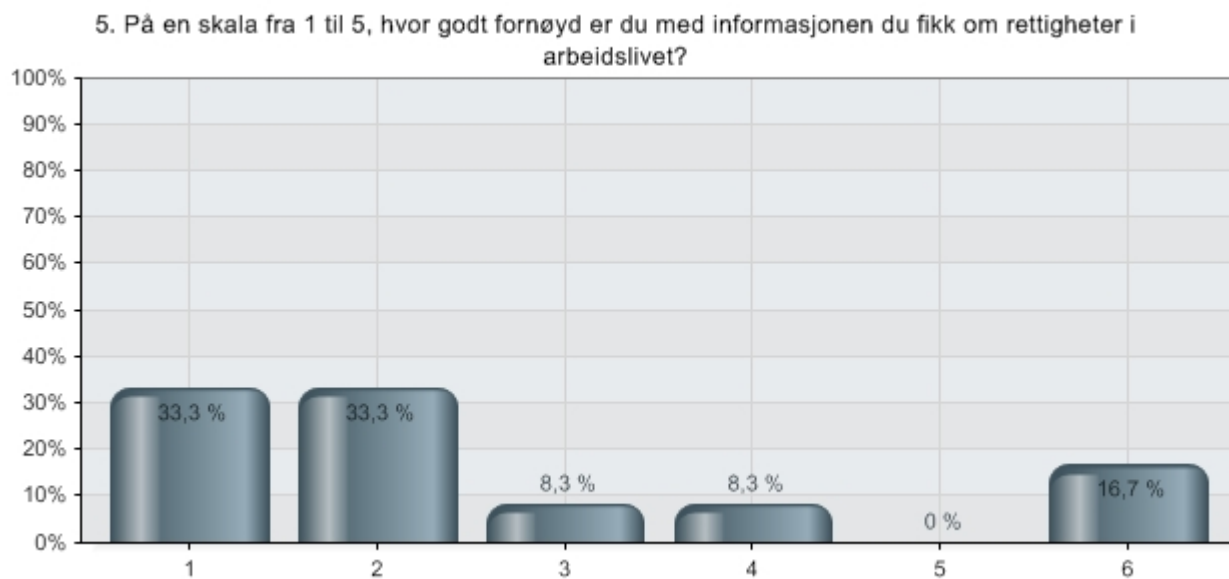
Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget fornøyd	15,4 %	2
2 2. Fornøyd	61,5 %	8
3 3. Middels	23,1 %	3
4 4. Lite fornøyd	0,0 %	0
5 5. Ikke fornøyd	0,0 %	0
6 6. Usikker	0,0 %	0
Total		13

4. På en skala fra 1 til 5, hvor godt fornøyd er du med informasjonen du fikk om hjelpemidler?

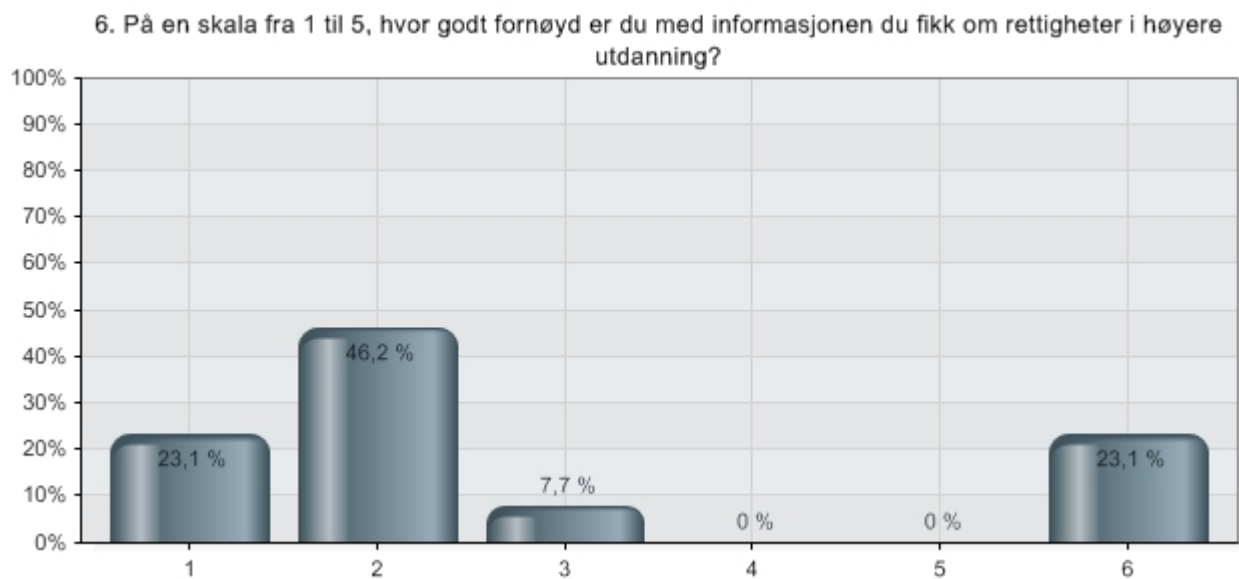
Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget fornøyd	38,5 %	5
2 2. Fornøyd	30,8 %	4
3 3. Middels	7,7 %	1
4 4. Lite fornøyd	15,4 %	2
5 5. Ikke fornøyd	0,0 %	0
6 6. Usikker	7,7 %	1
Total		13

5. På en skala fra 1 til 5, hvor godt fornøyd er du med informasjonen du fikk om rettigheter i arbeidslivet?

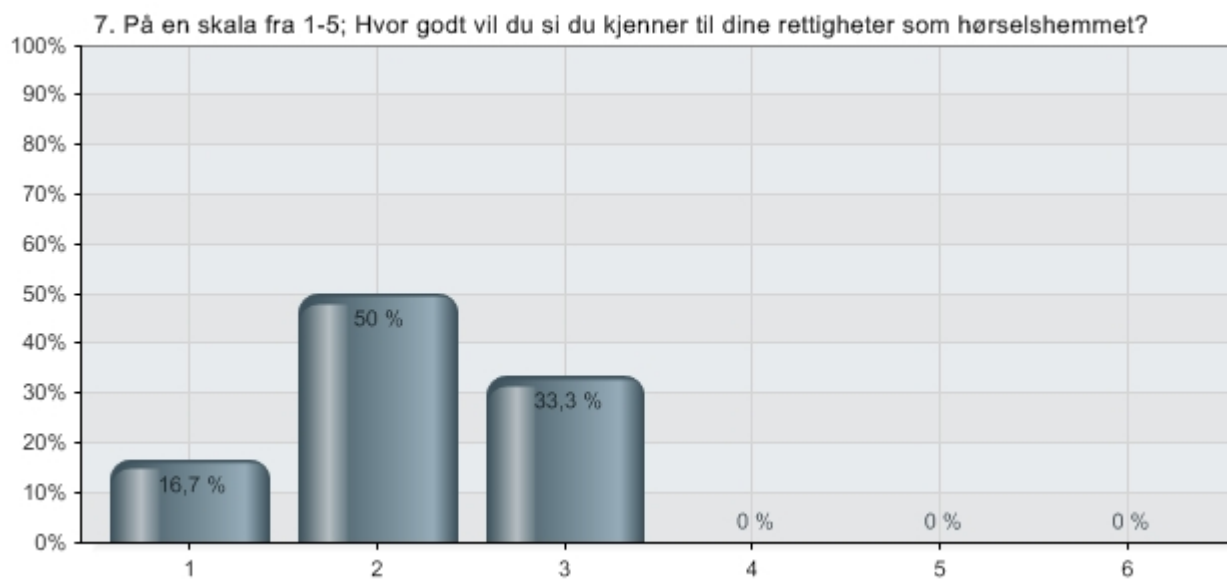
Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget fornøyd	33,3 %	4
2 2. Fornøyd	33,3 %	4
3 3. Middels	8,3 %	1
4 4. Lite fornøyd	8,3 %	1
5 5. Ikke fornøyd	0,0 %	0
6 6. Usikker	16,7 %	2
Total		12

6. På en skala fra 1 til 5, hvor godt fornøyd er du med informasjonen du fikk om rettigheter i høyere utdanning?

Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget fornøyd	23,1 %	3
2 2. Fornøyd	46,2 %	6
3 3. Middels	7,7 %	1
4 4. Lite fornøyd	0,0 %	0
5 5. Ikke fornøyd	0,0 %	0
6 6. Usikker	23,1 %	3
Total		13

7. På en skala fra 1-5; Hvor godt vil du si du kjenner til dine rettigheter som hørselshemmet?

Alternativer	Prosent	Verdi
1 1. Meget godt	16,7 %	2
2 2. Godt	50,0 %	6
3 3. Middels	33,3 %	4
4 4. Lite	0,0 %	0
5 5. Ingenting	0,0 %	0
6 6. Usikker	0,0 %	0
Total		12